BUDAPEST HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEI

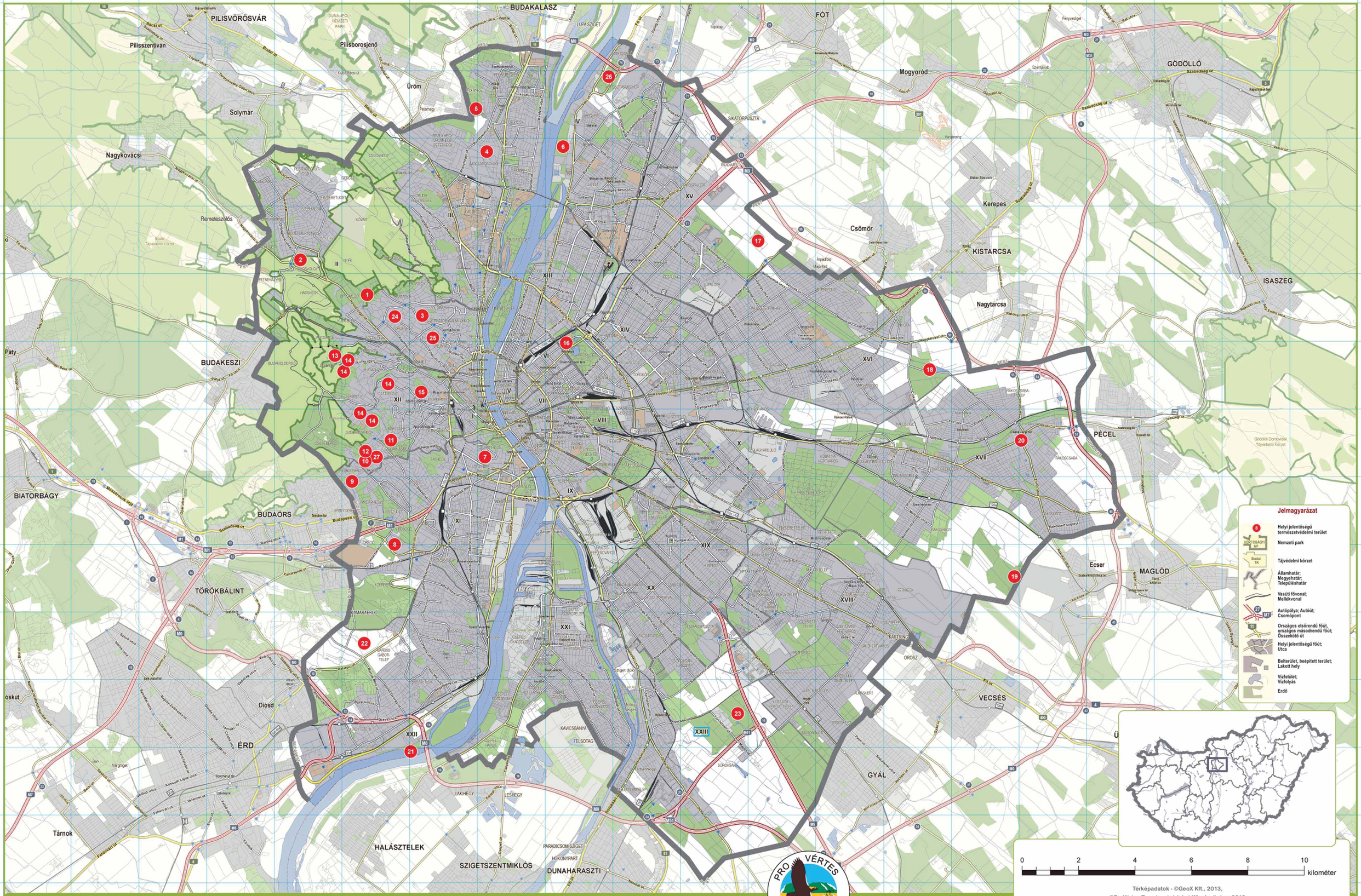

BUDAPEST
HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEI

1. Apáthy-szikla | F5
Budapest, II. ker. | 1977 óta védett | 5,745 hektár

A terület a II. kerületi Nyék kertesházas övezetében, elszigetelten fekszik a Budai Tájvédelmi Körzet szomszédságában. Legnagyobb természeti értéke két, meszsziről látszódó hatalmas dolomitsziklatömb, melyek a kerület meghatározó tájképi elemei. A nyílt felszínhez fajgazdag dolomitsziklagyepi társulások kötődnek, a nagymértékű turistaforgalom miatt azonban a gyep többé helyen feldarabolódott. A nyugati oldal meredek lejtőin gazdag aljnövényzetű tölgyesek – főként csertölgy és kisebb mértékben molyhos tölgy – míg a Szalonka út felőli északi lejtőkön a bükkösök az uralkodók. A területen jelöltturistaút is végighalad, kiépítették a fő sétautat, a meredekebb oldalösvényeken lépcsők vannak. A beékelődő terület egyik nagy problémája, hogy a környező erdőségekből a háborítatlan északi lejtőkre igen sok vaddisznó húzódott, melyek jelentős túrási és taposási kárt okoznak. Megfigyelhető többek között nappali pávaszem, Dunántúli kékfutrinka, erdei sikló, zöld küllő, rövidkarmú fakusz és európai mókus.

A Páfrány út – Szalonka út – Görgényi út – Nagybányai út által határolt terület. Legkönnyebben a Nagybányai út és a Nagybányai lépcső találkozásánál kezdődő turistaúton közelíthető meg. Az ősvény elején tábla jelzi a védett terület kezdetét.

2. Fazekas-hegyi kőfejtő | E4
Budapest, II. ker. | 1982 óta védett | 1,8125 hektár

A II. kerületi Erzsébettelek kis kiterjedésű zárványterülete kertvárosias környezetben fekszik. A felhagyott kőfejtő a főváros egyik leggazdagabb fossziliа lelőhelye volt. A morzsalékos kőzet többé helyen balesetveszélyes, ezért a kőfejtő jelenleg le van zárva a nagyközönség előtt. A nyílt sziklafelszínneket egyre jobban benövi a másodlagos fás- és lágyszárú növényzet, köztük sok tájidegen és kultuszkövekny faj. Megfigyelhető itt többek között fali gyík, fürge gyík, lábatlan gyík, barátposzáta, tengelic, zöldike, csilpcsalpfüzike.

A védett terület északi részét a Váci útról nyíló Rév utcán keresztül lehet megközelíteni, mely a Megyeri Csárdától déli irányba, attól mintegy 250 méterre található a belvíros felé. A déli rész a Váci út-Zsilip utca útvonalon érhető el. A két egységet elválasztja egymástól az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep.

3. Ferenc-hegy | G5
Budapest, II. ker. | 1999 óta védett | 6,5697 hektár

A II. kerületi Vérhalom az elmúlt évtizedekben teljesen elszigetelődött, nem érintkezik más élőhellyel. Felszíne alatt található a több mint 5 km hosszan feltárt, fokozottan védett Ferenchegyi-barlang. Az egyibibés galagonyával erősen benőtt, kb. 0,5 hektáros gyepterület több ritka és védett növényfaj élettere. Kiemelendő érték, hogy a hegyen nagy kiterjedésű tölgyes található, mely a helyi viszonyokhoz képest viszonylag ritkaságnak számít. Megfigyelhető itt többek között nappali pávaszem, Atalanta-lepke, zöld gyík, csuszka, erdei pinty, kékcinege, karvaly.

A Törökvészi út – Ördögárok utca – Bátori László utca – Villám utca által határolt terület. Legkönnyebben a Nagyrét utcából nyíló Torda utcán közelíthető meg. A felhagyott kőfejtő az utca végénél kezdődik.

4. Mocsáros-dűlő | H3
Budapest, III. ker. | 1994 óta védett | 24,6 hektár

A kaszálókból, legelőkből és kisebb facsoportokból álló terület északi részén található Buda egyetlen lápos-mocsaras élőhelye. A mélyebben fekvő részen szinte

minden tavasszal kialakulnak ideiglenes vízállások, az északon pedig gyakran megmarad a víz. A terület többi – nem beépített – része fákkal, facsoportokkal, kaszálókkal, legelőkkel és nádas-sásos társulásokkal tarkított. A védett részen 2012-ben 8 táblából álló tanösvény létesült. Megfigyelhető többek között pézsmacincér, kecskebéka, tarajosgőte, fehér gólya, berki tücsökmadár, énekes nádposzáta.

A védett terület a III. kerület Mocsárosdűlő városrészében fekszik, az Aranyhegyi út – Határ út – Rozália utca – Nádszál utca között. A legkönnyebben a tőle keletre található Szentendrei út felől közelíthető meg a Prés utcán keresztül.

5. Róka-hegyi bánya | G2
Budapest, III. ker. | 1977 óta védett | 9,0848 hektár

A védett terület déli részén fekszik Budapest legnagyobb kőbányája. A részben alapszelvényként számon tartott terület eocén, oligocén képződményeket és paleokarszt formákat foglal magába. Régóta kedvelt sziklamászóhely, ahol a természeti értékek védelme érdekében mászásra csupán a felső bányaudvar használható. A kőfejtő körüli

meglyi részeken alacsony erdők alakultak ki. A bányától északra jelentős kiterjedésű feketefenyő-telepítés található, a mesterségesen kialakított, nyílt sziklafelszíneken sziklagyepek és lejtősztyeprétek jelentek meg. Az erdős területen belül is vannak kisebb gyepfoltok. Több lezárt természetes üreg, barlangjárat és mesterséges bányavágat is található errefelé, melyek mind formakincsüket, mind élővilágukat tekintve igen értékesek. Megfigyelhető többek között gyászcincér, pannongyík, bajszos sármány, gyurgyalag, egerészölyv, keleti sün.

A védett terület a III. kerület Csillaghegy városrész nyugati szélén található, az Ürömi út – Gyöngyvirág utca – Budapest-Üröm közigazgatási határ között. Megközelítése több oldalról lehetséges: a szentendrei HÉV-től az Ürömi út-Gyöngyvirág utca útvonalon keleti irányból, míg az Ürömi út-Tenk Dániel utca találkozásától délnyugati irányból juthatunk be a védett területre.

6. Palotai-sziget | I3
Budapest, IV. ker. | 1999 óta védett | 31 hektár

A védett terület egyike a fővárosi Duna-szakasz mellett megmaradt árterti ligeterdőnek. A sziget ma már közvetlenül kapcsolódik az újpesti partszakaszhoz. A faállomány vegyes korú, melyek között impozáns méretű nyarak és füzek is előfordulnak. Partja mindenütt kiépítetlen, alacsony vízállásnál széles homokpadok övezik a fásszárú vegetációt. Magas vízállás esetén a szigetrész teljes egésze víz alá kerülhet. A holtfák mennyisége kedvező feltételeket biztosít a fatestben táplálkozó rovarok és egyéb, holtfákhoz kötődő élőlények számára. Az északi rész Rév utca felé eső szélén jellemző a tájidegen bíbor nebáncsvirág, melynek ez az egyetlen ismert budapesti előfordulása. Megfigyelhető többek között pézsmacincér, kecskebéka, billegetőcankó, fülemüle, hegy, egerészölyv.

A terület az Edvi Illés út két oldalán helyezkedik el, megközelítése innen a legkönnyebb. Tömegközlekedéssel az Urámiától induló 8-as busz Edvi Illés úti megállójától, mintegy 300 méteres séta megtétele után érhető el.

7. Budai Arboretum | H7
Budapest, XI. ker. | 1975 óta védett | 8,9452 hektár

A kert alapítását 1893-ban kezdték meg a Gellérthegy déli lejtőjén, ma az egyetem épületeit veszi körül. Botanikai értéke, hogy a kedvező mikroklímán termést érlelő füge és datolyaszilva mellett igazi ritkaságok,

A Törökvészi út – Ördögárok utca – Bátori László utca – Villám utca által határolt terület. Legkönnyebben a Nagyrét utcából nyíló Torda utcán közelíthető meg. A felhagyott kőfejtő az utca végénél kezdődik.

8. Kőérberki szikes rét | F8–9
Budapest, XI. ker. | 1982 óta védett | 21,1345 hektár

A főváros környékének utolsó megmaradt szikese, ez adja legfontosabb természeti értékét. A környékre települt asványvíz-kutak védőterületként maradhatott fent ez a természetföldrajzilag igen különleges és értékes terület. Ma is láthatóak itt lezárt tetejű, aktív kutak, melyek mellett már nem használt, 4-5 méteres átmérőjű régebbi kutak vannak. A terület ugyan be van kerítve, de több irányból is szabadon be lehet jutni. Az északi részen spontán felnövekedett, illetve részben telepített nyaras található. A szabályozott vizesárkok mellett több helyen alakultak ki kisebb nádasok, a mélyebb részeken pedig időszakos vízállások és

A Csermely út 12. sz. és a Csillagvölgyi út 4. sz. alatti kertek: tömegközlekedéssel a Széll Kálmán térről induló 155-ös busszal közelíthetők meg, majd a zuglíget végállomástól néhány perces sétával érjük el a területet. Az Istenhegyi út 80. sz. alatti kert: tömegközlekedéssel a Széll Kálmán térről induló 21-es autóbusszal közelíthető meg. Az Óra úti megállótól gyalog pár percre található. A Művész út 9-11. sz. alatti kert, valamint a Széchenyi emlék út 12. sz. alatti kertek: tömegközlekedéssel a fogaskerekű vasúttal közelíthetők meg. A Széchenyi-hegyi végállomástól néhány perces sétával érhetjük el őket.

9. Rupp-hegy | F8
Budapest, XI. ker. | 1977 óta védett | 7,6585 hektár

A Rupp-hegy a mai Budapest egyik leggazdagabb természetvédelmi területe, a védett növényfajok száma közel 40. A főként dolomit alapközzeten rendzina talajt találunk, míg a nyugati oldal hegylábi részein barna erdőtalajt. A védett terület kiépített sétaútja mentén tanösvényt, a hegylábi részen pedig madárodú-telepet láthatunk. Megfigyelhető többek között kis szarvasbogár, fali gyík, kisposzáta, széncinege, egerészölyv.

A védett terület a legkönnyebben a Törökbálinti út és a Gazdagréti út találkozásától közelíthető meg, ahonnan az Ördögoromi út vezet a hegy keleti sarkához. Északról a az Irhás árokról nyíló Ördögoromi lejtőn keresztül, míg délről a Rupphegyi köz és a Spanyolrét utcákon érhető el.

10. Ördög-orom | F7
Budapest, XII. ker. | 1982 óta védett | 9,4368 hektár

Az Ördög-orom régi kőfejtőiben feltáródott dolomit alapközet, valamint a kisebb mennyiségben jelen levő mészkő geológiai érték. Az épen maradt dolomitgerinc azonban gazdag növényvilága került védelem alá: a közel húsz hektárosra bővült területen több mint 40 védett növényfaj található. Az egyik legértékesebb helyi védettségű budapesti terület a változatos növényvilág mellett gazdag állatvilágnak ad otthont. A gerincen jellőt turistaút halad keresztül, ahonnan nagyszerű kilátás nyílik a környékre. Megfigyelhető többek között kardoslepke, rezes futrinka, örvös légykapó, ökörszem, karvaly, európai mókus.

A terület Budapest északkeleti részén fekszik, a Szilas-patak – Rákospalotai határút – közigazgatási határ között, szántóföldi környezetben.

A területet autóval kőrmúlényes megközelíteni, ugyanis az erdőfolt a legkézelebbi lakott területektől kb. 1,5 km távolságban található. Legegyszerűbb tömegközlekedéssel és gyalogosan bejárni az előhelyet. A legközelebbi buszjáratok az Újpalota és Cinkota HÉV-állomás között közlekedő 175-ös, illetve a Puskás Ferenc Stadiont Újpalotával összekötő 130-as járat.

11. Denevér úti védett gyepfolt | F7
Budapest, XII. ker. | 1994 óta védett | 0,8686 hektár

A farkasréti temető északi oldala felett elhelyezkedő kis kiterjedésű terület délkeleti végénél kilátópont található, melyről a főváros jelentős részét látni lehet. A gyepfolt zárványterületnek minősül, alapközete dolomit, melyre hosszú idő alatt lösz települt. A növénytársulások mind a mai napig fennmaradtak. Megfigyelhető itt többek között kardoslepke, fürge gyík, vörösbegy, csilpcsalpfüzike, fülemüle.

A Farkasréti temetőtől északi irányba, a Denevér út felső szakasza és a Fodor utca közötti terület. A védett gyepfolt a Denevér utca keleti oldalán teljes egészében látható és innen a legegyszerűbb a bejárása is.

12. Farkasvölgyi karsztbokorerdő | F7
Budapest, XII. ker. | 1994 óta védett | 1,6 hektár

A karsztbokorerdő zárványként maradt meg, a közeli Ördög-orommal közös természetvédelmi területet alkot. Védettségét a déli kitettségű oldal gazdag élővilága miatt kapta. A zömmel erdős vidék mohos tölgyes-foltot és lejtősztyepréteket foglal magába. Nyugati oldalán egy vízmosás található, mely nagyobb

A terület körbe van kerítve, csak engedéllyel lehet bejutni. A védett élőhelyet a Zugligeti út – Béla Király út – Csermely út határolja, melyet legkönnyebben a Béla Király út 61. felől lehet megközelíteni, ahol 24 órás portaszolgálat őrzi a főbejáratot. Tömegközlekedéssel a 155-ös busz a legjobb megoldás, mely a Széll Kálmán térről indulva a védett területnél éri el másik végállomását.

13. Fácános (Béla király u. 61.) | E6
Budapest, XII. ker. | 1994 óta védett | 11,7 hektár

A Fácános nagy része háborítatlan erdőkből áll, ahol fennmaradt a hajdani Budai-hegyekre jellemző növényzet. A legértékesebb része az északi oldalon található budai nyúlfarkfüves állomány, amely az egyetlen a fővároson belül található nyúlfarkfüves élőhelyek közül, melyet még nem tártak fel teljes mértékben. Megfigyelhető itt többek között szarvasbogár, törékeny gyík, macskabagoly, fekete harkály, kékcinege.

A terület körbe van kerítve, csak engedéllyel lehet bejutni. A védett élőhelyet a Zugligeti út – Béla Király út – Csermely út határolja, melyet legkönnyebben a Béla Király út 61. felől lehet megközelíteni, ahol 24 órás portaszolgálat őrzi a főbejáratot. Tömegközlekedéssel a 155-ös busz a legjobb megoldás, mely a Széll Kálmán térről indulva a védett területnél éri el másik végállomását.

14. Kertek (5 db) | F6–7
Budapest, XII. ker. | 1995 óta védett | 3,894 hektár

Az öt kert védetté nyilvánításának célja a szépen gondozott dísz- és haszonkert, illetve a természetközeli erdőtársulás kisebb épen maradt egységének megőrzése. A területen zárt elegyes erdőállomány és egy-

kori díszkerti növények, például tiszafák találhatók. Az öt kert jó példa arra, hogy a természetes vegetáció és a lakókert harmonikus egységet alkothat. A villakertekben felfedezhetők a századfordító kertépítészeti

hagyományaira utaló értékes örökzöldek. Állatfajok közül megtalálható itt többek között szarvasbogár, fali gyík, fekete harkály, fenyescinege, csuszka.

A Csermely út 12. sz. és a Csillagvölgyi út 4. sz. alatti kertek: tömegközlekedéssel a Széll Kálmán térről induló 155-ös busszal közelíthetők meg, majd a zuglíget végállomástól néhány perces sétával érjük el a területet. Az Istenhegyi út 80. sz. alatti kert: tömegközlekedéssel a Széll Kálmán térről induló 21-es autóbusszal közelíthető meg. Az Óra úti megállótól gyalog pár percre található. A Művész út 9-11. sz. alatti kert, valamint a Széchenyi emlék út 12. sz. alatti kertek: tömegközlekedéssel a fogaskerekű vasúttal közelíthetők meg. A Széchenyi-hegyi végállomástól néhány perces sétával érhetjük el őket.

15. Kis-Sváb-hegy (Martinovics-hegy) | G6
Budapest, XII. ker. | 1991 óta védett | 6,6898 hektár

A hegy zárványterület, szép kilátás nyílik róla a Budai-hegység számos pontjára, legmagasabb pontja a Gellért-hegynél is magasabb, 258,4 méter. A hegy fő tömege eocén kori nummuliteszes mészkőből áll, de kisebb foltokban dolomitot és különböző márgatípu-

sokat is fellelhetünk. Az északi részeken lévő kőrét bányaudvar geológiai vizsgálatokra kiválóan alkalmas. Előkerültek már innen ősi óriás egysejtűek, de 1911-ben rákmaradványokra is rábukkantak. Sok helyen találunk természetes növénytársulásokat, a meredek északi oldalon maradtak fenn természetvédelmi szempontból jelentős gyepek. Megfigyelhető itt többek között farkasalmalepke, pannongyík, kisposzáta, csiscsőrke, keleti sün.

A Csermely út 12. sz. és a Csillagvölgyi út 4. sz. alatti kertek: tömegközlekedéssel a Széll Kálmán térről induló 155-ös busszal közelíthetők meg, majd a zuglíget végállomástól néhány perces sétával érjük el a területet. Az Istenhegyi út 80. sz. alatti kert: tömegközlekedéssel a Széll Kálmán térről induló 21-es autóbusszal közelíthető meg. Az Óra úti megállótól gyalog pár percre található. A Művész út 9-11. sz. alatti kert, valamint a Széchenyi emlék út 12. sz. alatti kertek: tömegközlekedéssel a fogaskerekű vasúttal közelíthetők meg. A Széchenyi-hegyi végállomástól néhány perces sétával érhetjük el őket.

16. Fővárosi Állat- és Növénykert | I6
Budapest, XIV. ker. | 1986 óta védett | 10,7625 hektár

A kert 1866-ban Xantus János vezetésével létesült tizenhat hektáron, először állatbemutatóként működött, később azonban már növénygyűjteménynek is helyet adott. A tizenhat hektárról kevesebb mint tizenegy hektárra zsugorodott a gyűjtemény Budapest terjeszkedése miatt, de így is jelentős szerepet játszik a környezet nevelésben és a gyakorlati természetvédelemben. Zoológiai és botanikai gyűjteményi értéke mellett tájképileg is jelentős. 147 éves múltjával az egyik legrégebben működő állatkert a világon. A területen – a gyűjteményben található fajokon kívül – a teljesen urbanizált részeket elviselő, városi fajok fordulnak elő, például kárókatona, szürke gém, tőkés réce, dankasirály, viharsirály.

A védett kert Budapest XIV. kerületének külső részén található, a Cinkotai út és a közigazgatási határ között, a Naplós út északi és déli oldalán. A védett élőhely közelében tömegközlekedési eszközök nem járnak. Néhány km-es sétával a Gödöllői HÉV vonalától,

vagy az Örs Vezér tér és Cinkota között közlekedő 45-ös autóbusszal a Szilas-patak mentén közelíthető meg a legkönnyebben. A Cinkotai-kiserdő felől a 176E jelzésű autóbusz is érinti a területet, amely az Örs Vezér terét és Rákoscsaba-Újtelepet köti össze.

17. Turjános | L4
Budapest, XV. ker. | 1995 óta védett | 18 hektár

A XV. kerület egyik utolsó puhafás ligeterdeje. A területen nem haladnak át sétautak, így belső részei teljesen járatlanok. Déli oldalán egy telepített nyaras található, a korábban tekintélyes méretű füzek kiszáradtak, ám a holtfák környékén igen szép és sűrű fűzállomány kezd felnőni, amely fokozatosan ismét beerdősíti a nyílt területrészt. A zömmel erdős vidék északkeleti, nyíltabb részén jelentős állománya alakult ki a tájidegen kanadai aranyvesszőnek, ugyanitt több, a tájra nem jellemző fásszárú is előfordul. A védett élőhelyet földutak vesznek körül. Az erdő a főváros pesti oldalának egyik legjelentősebb énekesmadárvonulóhelye a sűrű növényzet és a bodzás szegélyek adta táplálékbázis miatt. Megfigyelhető többek között pézsmacincér, fecskefarkú lepke, fülemüle, szürke légykapó, tövisszúró gébics, vörös vércse.

A terület Budapest északkeleti részén fekszik, a Szilas-patak – Rákospalotai határút – közigazgatási határ között, szántóföldi környezetben.

A területet autóval kőrmúlényes megközelíteni, ugyanis az erdőfolt a legkézelebbi lakott területektől kb. 1,5 km távolságban található. Legegyszerűbb tömegközlekedéssel és gyalogosan bejárni az előhelyet. A legközelebbi buszjáratok az Újpalota és Cinkota HÉV-állomás között közlekedő 175-ös, illetve a Puskás Ferenc Stadiont Újpalotával összekötő 130-as járat.

18. Naplás-tó és környéke | N6
Budapest, XVI. ker. | 1997 óta védett | 149,7194 hektár

A Cinkotán található élőhely Budapest legnagyobb helyi jelentőségű védett területe. Az árvízvédelmi tákolt nagysága tizenhat hektár, ezzel a főváros egyik legnagyobb állóvize. A patak és ártere a védett területen belül több kilométer hosszú, a sok kúszónövény, öreg fűzfa és bokros vegetáció trópusi képet idez. A tó feletti Cinkotai-kiserdőt zömmel fehér akác, fenyő és tölgy alkotja. Jelenleg több mint négyszáz növényfaj

A Naplós út és a Cinkotai út közötti terület. Legkönnyebben a Naplós út és a Cinkotai út sarkán lévő kis szabadtér felől lehet megközelíteni, innen mindössze 300 méter a bejárat. Tömegközlekedéssel a 176-os busz Cinkotai-kiserdő felőli végállomásáig, ahonnan kb. 500 méter megtétele után jutunk el a védett rész déli szegélyéhez.

19. Merzse-mocsár | O9
Budapest, XVII. ker. | 1977 óta védett | 39,3424 hektár

A terület három nagy és részben különálló egysége a legdélebbre található Nagy-Merzse, a Kis-Merzse és a részben beerdősült Gyolcs-rét az egykor nagy kiterjedésű Rákosi mocsárvidék utolsó képviselője. A mélyben fekvő kavics- és homokrétegekben agyaglencsék, valamint a terület vízinövényeinek elrothadó részeiből

kialakuló felszíni iszapréteg segítenek a vízvisszatartásban. Botanikai értékei jórészt megsemmisültek, ám az állatvilága igen gazdag. A madárfajok megfigyelését a tó szélén elhelyezett fedett les segíti. Megfigyelhető többek között mocsári teknős, gyurgyalag, barna rétihéja, kabasólyom, mogyorós pele, hermelin.

A terület a főváros XVII. kerületének délkeleti részén található az Ecser-Budapest közigazgatási határ mellett. A védett élőhelyet lakatlan részek – elsődlegesen szántóföldek és telepített erdők – veszik körül, ezért megközelítése kocsival és kerékpárral a legegyszerűbb, mivel a sík, homokos területen jó minőségű földutak találhatók. Ha tömegközlekedéssel megyünk, a legegyszerűbb a vasutat választani: Rákoskert vasútállomástól kb. 1 km-es sétával érhető el a Nagy-Merzse. Busszal a 297-es járattal juthatunk el a terület közelébe, mely az Örs Vezér térről indulva Rákoskert vasútállomásnál éri el másik végállomását.

20. Péceli úti kert | P7
Budapest, XVIII. ker. | 1999 óta védett | 0,3478 hektár

A Rákos-patak völgyében található tekintélyes méretű kert magánygyűjteményében felnőtt sok növényfaj kapott helyet. A kertben szép számmal találunk hazai növényritkaságokat, de emellett sok mediterrán, szubtrópusi és trópusi fajt is. A fás szárú fajok és fajták együttes száma több mint háromszáz. A kert főbb látványossága a gránátalma és a füge, melyek termést is érlelnek, ezen kívül a Magyarországon kis számban fellelhető júdasfa, valamint hazai fafajaink különleges formájú és alakú változatai. A látogatás a tulajdonos engedélyéhez kötött. A területen teljesen urbanizált fajok fordulnak elő, például kékcinege, mezei verőfű, házi rozsdafarkú, keleti sün.

A vedett terület az Örs Vezér térről induló 161-es vagy a 169E autóbusszal közelíthetjük meg.

21. Kis-Háros-sziget | F–G12
Budapest, XXII. ker. | 1999 óta védett | 4,5 hektár

A Duna teljesen körbezárja a szigetet, ami csak vízi úton közelíthető meg. A budai oldal felől különösen alacsony vízszintnél száraz lábbal is be lehet jutni a területre. A Kis-Háros-sziget a Háros-szigetről lefűződő holdalékból keletkezett néhány évtizedel ezelőtt. A megtelepedett növények megkötötték a hordalékot, így területe gyorsan növekedett. A sziget teljes felszínét borító erdő különböző fűzfajokból tevődik össze, bár a tájidegen zöld juhar is jelen van. A Nagy-Dunához tartozó partvidéken kialakulóban van a Háros-szigethez hasonlatos, úgynevezett függő avar, melyet többféle szőlőfajt alkot. Alacsony vízállásnál szinezett

homokpadok övezik a puhafás ligeterdőt, mely vonulási időszakban kedvez a madaraknak. Megfigyelhető többek között erdei bika, vízisiklós, szárcsa, zöld küllő, egerészölyv. A sziget környéki táplálékban gazdag, nyugalmas vizek jelentős réce- és sirálylábonnyak szolgálnak telelőhelyül.

A terület a főváros XXII. kerületének délkeleti részén fekszik, az Ecser-Budapest közigazgatási határ mellett. A vedett terület a Duna-part és a Kis-Háros-sziget szélén helyezkedik el. A parkosított terület szerves részét képezi, de attól kerítés választja el. A Duna-part és a sziget szélén van egy kis homokos terület, melyet az Ecser-Budapest közigazgatási határ mellett a Duna irányába kb. 400 méter kell sétálni az érintett Duna-partig

22. Tétényi-fennsík | F10
Budapest, XXII. ker. | 1999 óta védett | 111,3792 hektár

A főváros legnagyobb kiterjedésű száraz rétjeit magába foglaló fennsík egyedülálló élővilággal rendelkezik, mely hazánk legértékesebb védett helyei közé tartozik. Alapközete kevésbé karsztosodott miocén kori mészkő, teteje teljesen lapos, meredek falakkal közel száz méterrel emelkedik a Budaörsi-medence fölé. Növényzete főként szikla gyepes, sztyepprétes, a szegélyterületeken sok feketefenyőt találunk. Igen sok védett ízeltlábú fordul itt elő, valamint több érdekes és ritka faj, mint például az erdei pacsirta, parlagi sas, darázsölyv és keresztcsőrű is. Néha kormorán, szürke gém és a bíbic is megjelenik. Megfigyelhető többek között imádkozó sáska, szongárlai csalópók, buckabagoly, parlagi pityer, fitiszfüzike, citromsármány.

A vedett terület a Szoborpark, a Balatoni út, a Dózsa György út, Budapest közigazgatási határa és a Kamaraerdő határolja. Autóval legegyszerűbb a Balatoni úton a Szoborparktól megközelíteni. Innen kényelmesen bejárható a terület. Tömegközlekedéssel az Újbuda Központtól induló 150-es busszal lehet eljutni megközelíteni a területre. A Mementó Park nevű megállónál kell leszállni. A belvárosból több volánbusszárat is érinti a fennsíkot a Balatoni út irányából.

23. Soroksári Botanikus Kert | K11
Budapest, XXIII. ker. | 1977 óta védett | 62,2934 hektár

A Botanikus Kert felszínét homok-, lösz- és erdőtalaj borítja. A jellemző széliránynak megfelelően északnyugat-délkeleti buckahát húzódik végig rajta, melynek két oldalán vizes élőhelyek találhatók. A terület külön érdekessége, hogy a sziklakert építésekor több mint négyezer éves bronzkori leletek is előkerültek. A nagyrészt rendezett, épített terület jellegéből adódóan igen sok távoli vidékről származó növényritkaságnak ad otthont. Találunk itt Észak-Amerikára, Kelet-Ázsiára, Közép-Ázsiára, Kaukázusra és a Balkán-félszigetre jellemző növénycsoportokat. Elsődleges értékét azonban mégis inkább a természetes élőhelyek adják, melyek a kert létesítése előtti időszakból maradtak ránk és jól mutják, hogy milyen lehetett az ember által nem lakott Soroksár. Ezek közül a legjelentősebb a kiszáradó kékperjés láprét, az ügynevezett Rezervátum. Területe tizenkét hektár, vagyis egyötöde a teljes kertnek. Kétféle- és hüllőlakóhelyen az egyre kevesebb víz ellenére továbbra is igen gazdag. A madarak nagyobb arányú megtelepedését egy fészekodítelep is segíti. Megfigyelhető többek között sisakos sáska, kecskebéka, vízisiklós, zöld gyík, vízityúk, cigánycsík, egerészölyv.

A terület északról a Vecsés út, nyugatról a tangazdasághoz vezető út, délről az Mo-s, míg keletről az M5-ös autópálya határolja. Legkönnyebben a tangazdasághoz vezető útról lehet megközelíteni, itt van a kert főbejárata. Tömegközlekedéssel a 166-os autóbusszal lehet eljutni idő.

24. Balogh Ádám-szikla | F5
Budapest, II. ker. | 1975 óta védett | 1,08 hektár

A zárványterület botanikai és zoológiai értékei is jelentősek, jól mutatják a Rózsadomb egykori természetes képét. Geológiai értékei a hévizek által szinezett és aprózott triászkori fődolomit és az azt körülvevő eocén márga. A hévizes szinezés hatására a dolomit több helyen vöröses színt kapott. Könnyen megközelíthető terület, ezért elsősorban olyan fajokkal találkozhatunk, amelyek jobban elviselik az ember jelenlétét. Megfigyelhető többek között szarvasbogár, fakopáncs, fülemüle, barátposzáta, erdei pinty.

A terület a II. kerület kertvárosias részén található a Törökvészi úttól délre. A Balogh Ádám utca és az Endrődi Sándor utca határolja, mely teljesen elszigetelődött a hasonló állapotban megmaradt természetkizelő élőhelyektől. Autóval a Pasarréti, vagy a Törökvészi út felől közelíthető meg a Kapy utca-Bimbó út útvonalon. Tömegközlekedéssel a legjobb választás a Szentlélek tér és Hűvösvölgy között közlekedő 29-es autóbusz.

25. Mihályfi Ernő kertje | G5
Budapest, II. ker. | 1973 óta védett | 0,36 hektár

Mihályfi Ernő botanikus kertjét Ormos Imre tervezte. A kertnek elsősorban egzotikus fáállománya jelentős, a tekintélyes méretű kínai selyemfenyő és gazdag nyitvatermő-gyűjtemény mellett említésre érdemes a rhododendrongyűjtemény és a ház körüli sziklakert lágyszárúi. A kertet jelenleg az egykori tulajdonos fia kezeli, belépési engedélyt és információt is tőle szerezhet az érdeklődő. A ház mellett esztétikusan kialakított új járda található. A területen urbanizált fajok fordulnak elő, például barátposzáta, házi rozsdafarkú, vörösbegy, széncinege.

A terület a II. kerület Vérhalom elnevezésű részén található, családiházas övezetben. Autóval a Gábor Áron utca, vagy a Törökvészi út felől közelíthető meg. Tömegközlekedéssel a legegyszerűbb a 91-es, vagy a 291-es autóbusszal eljutni ide.

26. Újpesti Homoktövis természetvédelmi terület | I2
Budapest, IV. ker. | 1974 óta védett | 40,9 hektár

A természetes és természetközeli élőhelyekből álló terület az ügynevezett „Rákosok" pusztáinak egyik utolsó maradványa. Geológiai szempontból a futóhomok jelentősége emelhető ki, mely uralkodó a területen. A meglévő növénytársulások közül kiemelkedő a nyílt homoki gyep, a nyílt és záródó homokpusztagyep. A terület egyik legnagyobb botanikai értékét az őshonosnak tekinthető homoktövis állomány adja. Állatvilága leginkább az egyenesszárnyúak, a pókok és a madarak tekintetében figyelemreméltó. A homoki társulások jobb megismerésére tanösvény szolgál. Megfigyelhető többek között szongárlai csalópók, homoki futrinka, fürge gyík, szőlőrigó , őszapó, egerészölyv, mogyorós pele.

A terület összesen 3, egymástól elkülönülő egységből áll, melyeket műutak választanak el egymástól. A Váci útból leágazó, Dunakeszi irányba tartó régi 2-es úton lehet legkönnyebben megközelíteni; innen mindhárom rész elérhető. Az egyes élőhelyfragmentumok a Szilas-patak és az Ezred utca között húzódnak. Tömegközlekedéssel legegyszerűbb a Rákospalotáról induló 104-es autóbusszal menni, de volánbuszjáratok is érintik a területet.

27. Edvi Illés úti mészkedvelő tölgyes | F7
Budapest, XII. ker. | 1994 óta védett | 1,1 hektár

A tölgyes nagy része másodlagosan visszaerdősült terület, zömében virágos kőrra, ám a névadó tölgyes megmaradt állományai is szépek. A fás állomány a sekély, dolomitos alapközet miatt alacsony, számos

A Váci út-Zsilip utca útvonalon érhető el. A két egységet elválasztja egymástól az Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep.

Kiadta: Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, 8083 Csákvár, Kenderesi u. Gesztner-ház
www.provertes.hu, www.vertesinaturpark.hu
Felelős kiadó: Visló Levente
A helyi jelentőségű természetvédelmi területek felmérését elvégezte:
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
1121 Budapest, Költő u. 21., www.mme.hu
Magyar Természetvédők Szövetsége
1091 Budapest, Üllői út 91/b., www.mtvsz.hu
Szerkesztette:
Haraszthy László, Karsa Dóra, Schmidt Hajnalka
Fotók:
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Haraszthy László
Grafikai tervezés, nyomdai előkészítés és kivitelezés:
Pharma Press Nyomdaipari Kft.
1037 Budapest, Vörösvári út 119-121.
www.pharmapress.hu
Papír: 115 g műnyomó
Példányszám: 10 000 db
A kiadvány az „Összefogással a természeti értékeink megőrzéséért" projekt keretében, a Svájci-Magyar Együttműködési Program társfinanszírozásával valósult meg.
2013. december

Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeinek ökológiai felmérése a Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány koordinálásával, az „Összefogással a természeti értékeink megőrzéséért" projekt keretében, a Svájci-Magyar Együttműködési Program társfinanszírozásával valósult meg. www.provertes.hu

Svájci hozzájárulás
Az „Összefogással a természeti értékeink megőrzéséért" című projekt a Svájci-Magyar Együttműködési Program társfinanszírozásával valósult meg.
Magyar Fejlesztési Ügynökség